

Cerkvene zadeve.

Katoliška cerkev in narodno življenje.

(Govor mil. knezoškofa dr. Mih. Napotnik na katol. shodu v Ljubljani).

(Konec.)

Po vzgledu tega »voznika Izraelovega« pobrinimo se tudi mi za ohranitev prelepih lastnosti v Slovencih. Katoliški, avstrijski, slovenski — to so trije prislovi, ki se prav prijetno vjemajo in so neločljivi. Nekatoliški Slovenec bi bil popačenec, bi bil izdajalec svete matere cerkve, bi bil odpadnik od slovenske zgodovine.

Toda katoliškega Slovenca neomejena zvestoba do sv. očeta papeža Leona XIII. je stikoma združena z neomahljivo udanostjo do preljubljenega avstrijskega vladarja Franca Jožefa I. Te dve zlati čednosti, Slovencem kakor prirojeni, se strinjata, kakor se zlagata papeška in cesarska zastava v eni barvi in sicer v zlati: zlato-bela, zlatočrna. Res, Slovencem manjka mnogo, pa ne manjka jim iskreno požrtvovalne ljubezni do Boga in do njegove cerkve, do cesarja in do svoje avstrijske domovine.

In te dragoceni kreposti naj se še globlje zasadita v slovenskih srcih po blaženem vplivu prvega slovenskega katoliškega shoda, kateri pa neče biti shod posebne slovenske stranke, ampak je shod katoliških Slovencev, pa tudi neče biti politični shod, ampak je le izpoved katoliške zavesti in krščanske domoljubnosti. Pod okriljem zastave: vse za vero, dom, cesarja, zboruje ta skupščina in pospešuje jasnost v načelih, složnost v delovanju in navdušenost za dobra dejanja. Jasnost v načelih bode nastala po mirnem in stvarnem posvetovanju izobraženih mož iz raznih služeb in od raznih strani, krepostnih mož, ki ljubijo resnico, če tudi žrtve tirja. Sladko otožnost bode dosegla blaga srca, ki vsa bijó katoliški in avstrijski, srca, ki se samo bližati morajo, da se brž umejo in ljubijo. Navdušenost za dobra dejanja pa vzbuja in bode vzbujal divni pogled na bogato število velikodušnih udeležencev. In pri tem ugodnem položaju kdo dvomi, da se vrše in se bodo vršile obravnave prvega slovenskega katoliškega shoda k večji časti božji, v povišanje sv. cerkve, v častni in večni dobiček slovenskega naroda, v sporazumljenje in pomirjenje pravih rodoljubov, vsem udeležencem pa v prijetni in blaženi spomin!

Sedaj pa treba, da hitim h koncu. V starih Atenah je prejel neki oblastnik med veselim gostovanjem list, v katerem ga je svail dober prijatelj pred bližnjo zaroto. Ali mož, nejevoljen, da ga kdo moti med veselico, vrže neodpečateno pismo pod vzglavje svojega sedea, rekoč: Τὰ πρόματα εἰς αὐριον, opravi za jutri. Toda drugega jutra ni dočakal mož, izgubivši se tisto noč oblast in življenje. Preljubi zborovalci! Modrost je, učiti se od nemodrosti drugih. Recimo zatorej: Τὰ πρόματα εἰς σήμερον, opravi za danes, za jutri pa odmor po naporu, na tem svetu nevtrudno delovanje, v nebesih pa večno-veselo gostovanje.

Na delo torej, da ne porekó zanamci, da smo bili malomarni in brezbržni za velevažna vprašanja svoje dobe, da smo bili preslabi za dejanja, prebojazni za žrtve, da nismo plameneli za uzore med svetom, kateremu je zabava in denar: gloria in credo. Presojajte resolucije, po potrebi časa vam predložene, resolucije, ki niso prazne besede ali zračne rekle za trenotek, nego so globoko premišljeni in skrbno izdelani načrti in bodo vodilna načela za poznejše blagonosno delovanje. Zatorej vse prevdarite in kar je dobrega, obdržite! (I. Tesal. 5, 21.) In vse to dobro bodete pa prav lahko našli, ker vem, da se ravnate po modrem načelu najmodrejšega Atri-

kanca: In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus autem caritas; in ker umejete, kar poje avstrijska pesem:

Trdno dajmo se skleniti,
Sloga pravo moč rodi,
Vse lahko nam bo storiti,
Ako združimo moči.

In če se bode dalje hliedel, kakor je se doslej vel pri zborovanjih, duh krščanskih načel, duh krščanske ljubezni in bratovske složnosti, potem bode ta shod to, za kar ga pozdravljam, bode jutranja zarija sijajnejše bodočnosti za katoliške Slovence; potem bodo ti slavnostni dnevi: dnevi vspešnega, ker složnega delovanja še dalje in dalje; in potem bode ta shod dosegel preobrat na bolje, dosegel bode to, kar vsi želimo, da bode božji, vzveličalni mir zavladal in zakraljeval po vsaj slovenski zemlji pri vseh, ki so dobre in svete volje. Tako se zgodi, tako bodi!

Gospodarske stvari.

Sadje in zaboji.

Večkrat se prigodi, da obrodi sadno drevje bogato, ali vendar ni denarja za sadje, ker manjka kupeca ali pa se ponuja premalo za-nj, da-si je zlahka. Odkod to pride? Največkrat je tega krivo, ker kupcu ni znano, kje da se dobi dobro blago in si ga zato najrajši nakupijo koj blizo kake železnice. V tem pridobijo, da jim ni treba dolžje poti pa tudi vožnje za sadje ni veliko. Ali ko bi znali, da še je drugje, morebiti ne ravno daleč, dobiti sadju in še boljšega, tedaj bi jim ne bilo žal za stopinje.

Dvoje rečij je torej treba, prvo, da skrbimo za zdravo, dobro sadje, drugo pa, da tudi gledamo, naj se izve, da ga imamo. Ako ne gre drugače, pošljimo ga na ogled, ali dajmo v kakem listu za oznanilo. Zadnje pa se stori pač najbolje, če se izgodi po županu, ako ima več gospodarjev dobro blago na prodajo. Toda s tem, da nam vzraste dobro sadje, ni še tudi dobro blago. Za to je treba troje rečij: sadje razumno izbirajmo, hranimo in odposljimo!

Kakor je pri nas še sploh navada, otrese se sadje z dreves, potem pa se pomeče na voz in doma se nakopiči v kleti. In tu se naj človek še potlej jezi, če sadja kupec ne mara ali pa obeta le malo za-nj! Sadje hoče in zasluži, da ga človek varuje in ravna z njim pazljivo, malo drugače, kakor z jajcem. Razumni gospodar ne trese sadja z dreves, ampak ga trga, vsak sad posebej ter ga položi varno v košek. Kedar je ta polen, ne strese se sadje iz njega na voz, ampak položi se rahlo, vsak sad posebej na voz, na slamo in ko je ena vrsta na vozu polna, pokrije se s slamo in tako se dela naprej, dokler se voz ne napolni ter ne pelje domov. Tu se sedaj sadje odbere, dobro, srednje, slabo — vse na posebne kupe. Prvo se lahko proda posebej, za dobro ceno, drugo se porabi doma, zadnje pa se stolče ali doma ali pa se proda za tolkljo. Vendar tudi na čas pride, kedar se sadje trga, veliko in se ravnamo v tem po sadji: ako imamo poletno sadje, trgamo ga, kolikor je mogoče, rano ter ne pustimo ga na drevesu, da dozori na-njem do cela. Drugače pa je pri zimskem sadji, tega je treba pustiti na drevesu, čem je najdalje mogoče.

Nadalje, kar se tiče shranjevanja, pa je znano, da kleti niso za to, najmanj pri zlahkem, namiznem sadji. Za to so najboljše izbe, ki niso premrzle, morajo pa biti suhe in zračne. Sadje, če je dalje časa v kleti, dobi

neprijeten, kletni duh in ni za na mizo, torej tudi ne za prodajo.

Tudi v tem, kako se sadje odpošlje, leži veliko. Na sadnih trgih se vidi v časih veliko sodov, natlačanih z jabelki. Ljudje so jih va-njo nametali, jih zabrtvili in zabili pa je bilo konec dela. Kedar se tak sod odpre, brž pa se vidijo nasledki tega ravnanja, kajti do pol sadja se je skvarilo, za tako pa ni kupcev ali pa ti bodo obljubili ceno, ki ti še spravila ne plača! Kar je namiznega sadja, to se mora, ako pride na prodajo, oviti s svilenim papirjem, vsak sad posebej in tako se jih vloži po 50, 100 ali še več v zaboj, trdno drugi na drugi tako, da se nobeden ne gane, če se tudi zaboj prevrne. Ako ni sadje že preveč zlahkno in se torej daje za nižjo ceno, tako se vloži lahko tudi v sode, toda preveliki ne smejo biti; naši polovnjaki še veljajo, vendar pa je še bolje, če so manjši sodi. Pri vsem pa nam je biti vestnim, kedar sadje komu pošljemo, kajti če kupec le enkrat najde, da mu nismo dobro postregli, ne oglasi se ti več za sadje pri nas, more biti celo v celim kraju ne več.

Ako se sadje ene vrste tirja, mora se tudi poslati le tako, nikakor pa ni primešati mu kake druge vrste, kajti tako se skazi kupčija in dobro ime prodajalca se izgubi, more biti za prav malo ceno.

Sejmovi. Dne 21. oktobra v Celji in v Sevnici. Dne 22. oktobra v Dramljah. Dne 24. oktobra v Ribnici, v Vidmu in v Brežicah. Dne 26. oktobra pri Sv. Trojici v Slov. goricah.

Dopisi.

Iz Celja. (Okrajni zastop Celjski) sklenil je dne 10. t. m. jednoglasno za 20.000 gld. kupiti delnic, s kakoršnjimi se namerava graditi železnica Grobelno-Slatinska po nekej ogerski zadrugi iz Budimpešta. Dolga bode 33 kilometrov in stala 1.386.000 fl. Dežela štajarska prevzame delnic za 110.000 fl. iz železniškega zaklada, v kateri vplačujemo vsi štajarski davkoplačilci, za 200.000 fl. delnic pa imajo dotični okraji, občine, zasebniki prevzeti, ako sploh hočejo, da se železnica zgradi; zato je Celjski zastop z ozirom na važnost in korist ove železnice za slovenski Štajar pritrdil in dovolil 20.000 fl. s pogoji 1. da se ova železnica zgotovi do l. 1895; 2. sklopi z Zagorsko na Hrvatskem. To je bilo tudi Celjskemu Neckermanu po volji, ne pa popolnem ugajalo dr. L. Gregorec-u, ki je nasvetoval še 3. pogoj, namreč: da bodo javni napisi na železniških postajah dvojezični, nemški in slovenski. Temu predlogu je se ugovarjalo vključno žalostnim za Slovence žaljivim in sramotnim skušnjam pri Savinjski železnici. Prišlo je naposled do glasovanja po imenih, pri katerem so Neckermannovci propadli z 10, a dr. Gregorec je prodrl s 14 glasovi. To je Neckermannu zelo razdražilo; mož je bil tokrat sploh kakor na iglah in je zbadal in pehal okoli sebe, da je celo trdil: Celje nima od okraja in od okrajnih cest nobene koristi, kar mu je dr. Baš zavrnil povdarjajoč, da največjo korist ima Celje, vse okrajne ceste zatekajo se v mesto neposredno ali vsaj posredno. Ne proseč besede začne se v slovensko večino nasajati obžaljujoč, da je po duhovniku v gospodarskem vprašanju narodni prepir zopet pričela. Dalje ni mogel govoriti. Predsednik mu je besedo odvzel, ko je tudi dr. Gregorec ugovarjal, da Neckermann nima besede in se ta po njem ne daje žaliti. Po tej majhni praski popihajo Neckermannovci iz dvorane. Zatem je bil vsprejet jednoglasno predlog dr. Gregoreca ter se je

izrekla iskrena zahvala gospodom: načelniku, njegovemu namestniku, odbornikom pa cestnim komisarjem za njihovo izvršno, uspešno in požrtvovalno delovanje. Ta zahvala je bila popolnem zaslužena. V Celjskem okrajnem zastopu smo Slovenci prvokrat imeli večino in svojo nalogo srečno in slavno izvršili: odpravili smo v treh letih vse prejšnje nepotrebne izdatke, poplačali več tisoč goldinarjev dolga, ceste okrajne — 130 kilometrov — vzdrževali v dobrem stanu, popravili: Teharje-Ponikvsko, cesto v Št. Pavel, Vitanjsko pri Novi cerkvi, prevzeli cesto od Žalca do Pirešice med okrajne ceste II. vrste, dajali zaslužka svojim ljudem in sicer 80, med tem ko so poprej le nekateri pristaši nemškutarjav ves zaslužek dobivali, meter nasipa ceneje kupovali, namreč za 1 fl. 80 kr. namesto za 2 fl. 60 kr., kakor je bilo poprej, nakupili 16 čistokrvnih, lepih plemenskih bikov in sploh podpirovali, kar je bilo v tem delokrogu podpore potrebno in vredno. Kakor se diči zastop s svojim odborom, tako more ves okraj biti zadovoljen s svojim slovenskim odborom. Zato pa ga bodemo v kmalu razpisanih volitvah zopet volili. Celjski okraj je po ogromni večini ves slovensk. Zato mora tudi njegov okrajni zastop imeti slovensko lice!

Od Sv. Janža na Dr. polju. (Vabilo k odprtju bralno-gospodarskega društva. — Hudožna roka.) Po skoro tromesečnem čakanju smo pravila našega »bralno-gospodarskega društva« vendar enkrat potrjena nazaj dobili. Bili bi nam jih lahko tudi že do shoda poslali, saj so že nekaj dnij poprej iz Gradca priromala, pa gospodje menda mislijo, da je za omiko slovenskega kmeta še vedno čas, češ, saj ni kaki nemški »verein«, ali kali? Dne 30. t. m. bomo tedaj naše »bralno-gospodarsko društvo« — prvo na Dravskem polju — oživotvorili, k čemur slovenske rodoljube prijazno vabimo. Slavnost se vrši v prostorijah g. Jožefa Zela, po popoldanski službi božji. Za dobro postrežbo se je skrbelo. — Preteklo nedeljo 16. t. m. je neka lopovska roka v parno kmeta Jožefa Pulko v Zatoličah eden zavitek tlečih cunj v seno porinila, ravno med poznim sv. opravilom, tedaj takrat, ko navadno nikogar ni doma, ker rani mešarji odženejo živino na pašo, pozni pa so v cerkvi. Na srečo je neka soseda opazila še pravodobno dim in zagnala krik, na kateri je Franc Žunkovič prišel in že goreči zaboj iz sena potegnil, na kar so potem ogenj zadušili. Gotovo je dobri Bog po priprošnji sv. Florijana, katerega Zatoličani radi častijo, ogenj zadrževal, da se seno ni plamenom užgalo, med tem ko je soha že močno žarela; cela ta velika in še precej premožna vas bi bila zdaj žalostno pogorišče. Med cunjami se je našel tudi eden kos šolske latinske naloge, po pismu in besedah soditi, od tretjega ali četrtega razreda naprej; Bog vé, kak potepuh se je okoli klatil. Toraj ljubi Slovenci, le pazite, kdo okoli hramov hodi, redarje pa opozarjamo na ta slučaj, kajti za to so prav za prav postavljeni.

Iz Vuhreda. (Zborovanje Ciril in Metodovega društva.) Slovenci Dravske doline, kjer dere Drava po slovenskih pečinah in se tujcu noče vklanяти, povabljeni ste na dne 30. oktobra v nedeljo popoldne ob 3. uri k Neuvirtu v Vuhredu na zborovanje. Kedar se naznani od nasprotne strani zborovanje »šulvereina«, tedaj je vse na nogah, kar še nekoliko nemški zna, kakor da bi se pripravljali na vojsko zoper nas Slovence, tudi mi ne ostajamo doma, rekoč: bodo že drugi opravili! Ne tako; brez Slovencev ne opravimo ničesar in bi z izostajanjem le pokazali, da nam ni mar za naš narod, za našo narodno šolo, podlago naše bodočnosti, nehoté bi postali izdajalci slovenske zemlje, naše slovenske pravice. Tukaj v Dravski dolini je tabor, na katerem bi ne smel nobeden Slovenec manjkati. Vspored